

8. Програма «Аграрний Ощад» від Європейського Союзу. URL: <https://www.oschadbank.ua/msb/credit-category/vid-agropartneriv> (дата звернення 02.02.2025).

Дмитров О. М.

здобувач третього рівня (PhD) за спеціальністю
072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»

Яцук О. О.

д.е.н., професор, завідувач кафедраю фінансів, обліку і оподаткування
Таврійський державний агротехнологічний університет
імені Дмитра Моторного
м. Запоріжжя, Україна

ВИКЛИКИ ДЛЯ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ В УМОВАХ ІНТЕГРАЦІЇ В ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ ПРОСТІР

Сільське господарство є однією з ключових галузей економіки України, яка забезпечує значну частку ВВП, зайнятість населення та експортний потенціал країни. В умовах євроінтеграційних процесів та прагнення України до вступу в Європейський Союз аграрні підприємства стикаються з новими викликами у сфері фінансового забезпечення. У контексті Європейської інтеграції галузь змушена пристосовуватися до стандартів спільноти, що включають встановлення нових механізмів фінансового регулювання, адаптацію до правил Спільної Аграрної Політики ЄС (САП ЄС) та модернізацію національних програм підтримки. Це ставить перед українськими сільськогосподарськими підприємствами ряд викликів, пов'язаних з необхідністю пошуку нових джерел фінансування, оптимізацією використання існуючих ресурсів та адаптацією до більш жорстких норм фінансової звітності та контролю.

Основними викликами для фінансового забезпечення діяльності сільського господарства України в умовах інтеграції в європейський економічний простір на думку автора є:

1. Гармонізація законодавства із законодавством ЄС у сфері сільського господарства та розвитку сільських територій.
2. Подолання наслідків військових дій, відбудова та відновлення галузі.

Україна подала заявку на членство в ЄС 28 лютого 2022 року. Основними вимогами угоди на шляху до вступу стосовно галузі сільського господарства є запровадження нормативно-правових актів, що регулюють сільське господарство в ЄС та поступове впровадження норм Спільної Аграрної Політики ЄС.

Спільна Аграрна Політика Європейського Союзу (САП ЄС) є одним із ключових напрямів європейської економічної політики, спрямованим на підтримку сільського господарства, забезпечення продовольчої безпеки та сталого розвитку сільських територій. Вона була створена на основі Римської угоди 1957 року з метою гарантування стабільного та справедливого доходу фермерів, стабілізації аграрних ринків та стимулювання ефективного розвитку аграрного сектору.

САП ЄС фінансується за допомогою двох головних фондів.

European Agricultural Guarantee Fund (EAGF) - цей фонд має на меті забезпечити прямі виплати фермерам та фінансувати заходи, пов'язані з регулюванням ринку. Прямі виплати призначені для підтримки доходів аграріїв та стабілізації їх фінансового становища. Наприклад, EAGF може надавати компенсації у разі природних катаклізмів чи інших небажаних ситуацій, які впливають на виробництво.

European Agricultural Fund for Rural Development (EAFRD) - сфокусований на розвитку сільських територій. Цей фонд фінансує проекти, які сприяють інвестиціям у сільське господарство, підвищенню екологічної стійкості, диверсифікації сільської економіки та соціального розвитку сільських спільнот.

Крім основних фондів, законодавство ЄС передбачає можливість надання додаткових коштів у надзвичайних ситуаціях. Такі інструменти демонструють

гнучкість системи фінансової підтримки та готовність адаптуватися до змінних умов.

Згідно з останнім звітом Європейської комісії від 30 жовтня 2024 року, Україна залишається на ранній стадії підготовки у сфері сільського господарства та розвитку сільських територій [5]. Важливо, що приведення законодавства до європейських норм дозволить більш прозоро та ефективно розподіляти державні фінансові ресурси в частині підтримки сільського господарства. Також такі зміни в подальшому необхідні для використання переваг Спільної Аграрної Політики ЄС.

Одним з викликів для фінансового забезпечення сільського господарства є подолання наслідків військових дій. За експертними оцінками, збитки, завдані сільському господарству України, сягають 80,1 млрд доларів США. Для відновлення та реконструкції аграрного сектору протягом наступного десятиліття необхідно залучити 56,1 млрд доларів США. Основні напрями відбудови включають [6]:

1. Реконструкція пошкодженої інфраструктури.
2. Створення умов для довгострокового розвитку сільського господарства.
3. Розширення інвестицій у державні аграрні установи, що відповідають за розробку та реалізацію науково обґрунтованої політики розвитку сільського господарства та сільських територій.

Для подолання згаданих викликів фінансового забезпечення діяльності сільськогосподарських підприємств є доцільним:

1. Розпочати реалізацію Стратегії розвитку сільського господарства та сільських територій до 2030 року, посилити адміністративну спроможність для її впровадження, а також продовжити наближення до законодавства ЄС.
2. Використовувати Державний аграрний реєстр для всіх програм підтримки сільського господарства та розвитку сільських територій.
3. Розробити та впровадити систему моніторингу для збору та аналізу фінансових та економічних даних від фермерських господарств з метою більш ефективного використання фінансових ресурсів.
4. Продовжити надання прямої підтримки сільськогосподарським виробникам через державні програми, які були успішно реалізовані в попередні роки.

5. Розширити можливості проведення заходів з обстеження, розмінування і поновлення доступу до сільськогосподарських земель.

Список використаних джерел

1. Яцух О. О. Фінансове забезпечення сільськогосподарських підприємств: монографія. Мелітополь: Видавничий будинок ММД, 2018. 467 с.
2. Кравчук І. І., Логвиненко С. Л. Управління фінансовим забезпеченням сільськогосподарських підприємств. *Бізнес Інформ*. 2019. № 3. С. 136–141.
3. Власюк С. А. Альтернативні форми фінансового забезпечення сільськогосподарських підприємств. *Збірник наукових праць Уманського національного університету садівництва*. 2016. Вип. 88. Ч. 2: Економічні науки. С. 219-230.
4. Томашук І. В. Проблеми та перспективи фінансового забезпечення аграрного сектору Вінницького регіону. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2017. № 20. С. 698-704.
5. Ukraine Report 2024. Enlargement and Eastern Neighbourhood. URL: https://enlargement.ec.europa.eu/ukraine-report-2024_en (дата звернення 17.02.2025).
6. Огляд збитків та втрат в АПК - Kyiv School of Economics. Kyiv School of Economics. URL: <https://kse.ua/ua/oglyad-zbitkiv-ta-vtrat-v-apk/> (дата звернення 17.02.2025).